

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 16 päivänä lokakuuta 2002,
Portugalin valtiontuesta Opel Portugal Comércio e Indústria de Veículosin hyväksi

(tiedoksiannettu numerolla K(2002) 3742)

(Ainoastaan portugalinkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2003/147/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on edellä mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut ⁽¹⁾ asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

I MENETTELY

- (1) Portugalin viranomaiset ilmoittivat 2 päivänä maaliskuuta, 10 päivänä huhtikuuta ja 31 päivänä toukokuuta 2001 päivätyillä kirjeillä aikomuksestaan myöntää koulutus- ja aluetukea Opel Portugal Comércio e Indústria de Veículos, SA:lle (jäljempänä "Opel Portugal"). Komissio esitti 19 päivänä heinäkuuta 2001 tietopyynnön, johon Portugalin viranomaiset vastasivat 3 päivänä lokakuuta. Komissio vieraili 26 päivänä marraskuuta 2001 Azambujan tehtaalla ja lähetti 30 päivänä marraskuuta lisätietopyynnön, johon Portugalin viranomaiset vastasivat 28 päivänä tammikuuta 2002.
- (2) Komissio päätti 27 päivänä maaliskuuta 2002 aloittaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn (päätos muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta), koska sillä oli epäilyksiä tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Portugali esitti huomautuksensa menettelyn aloittamisesta 24 päivänä toukokuuta 2002.
- (3) Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ⁽²⁾, ja komissio kehotti asianomaisia esittämään sille huomautuksensa tuesta. Komissio sai huomautuksia kolmansilta. Komissio

toimitti huomautukset Portugalin viranomaisille, joilla oli mahdollisuus ilmaista näkemyksensä niistä. Portugali toimitti huomautuksensa 30 päivänä toukokuuta 2002 päivätyllä kirjeellä.

II YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS TUESTA

- (4) Opel Portugal on yhdysvaltalaisen General Motors -yhtymän (jäljempänä 'GM') tytäryhtiö, joka valmistaa autoja Lissabonin alueella sijaitsevassa Azambujan tehtaassa. Ilmoitettu hanke koskee Opel Corsan alustalle rakennettavan uuden pienen matkustaja- ja hyötyajoneuvon Corsa Combon tuotantoa. Vuodesta 2001 alkaen valmistettu auto korvaa aiemmat Opel Corsan entiselle alustalle rakennetut mallit.

- (5) Opel Portugalille aiotaan myöntää kahdenlaista tukea: koulutus- ja aluetukea.

a) Koulutustuki

Hanke

- (6) Kyseessä oleva koulutushanke on Opel Portugalin työntekijöiden ammattikoulutusohjelma (jäljempänä 'ohjelma'), joka kestää vuodesta 2000 vuoteen 2003. Portugalin viranomaiset toimittivat komissiolle yksityiskohtaiset tiedot tästä koulutuksesta ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

- (7) Portugalin viranomaisten toimittamien tietojen mukaan ohjelmaan sisältyy 327 365 tuntia koulutusta, josta 253 099 tuntia on yleiskoulutusta ja 74 266 tuntia erityiskoulutusta. Koulutuksen tarjoavat suoraan Opel Portugal ja muut julkisen laitoksen Inoforin (Instituto para a Inovação na Formação) valtuuttamat koulutuslaitokset.

⁽¹⁾ EYVL C 151, 25.6.2002, s. 2.

⁽²⁾ Ks. alaviite 1.

- (8) Komissiolle ilmoitetut tukikelpoiset koulutuskustannukset jakautuvat seuraavasti:

(xxx)

Kulutustyyppi	Yleiskoulutus	Erityiskoulutus	Kokonais-kustannukset
Koulutukseen osallistuvien kustannukset (myös matkakulut)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Kouluttajien kustannukset	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Muu kuin opetushenkilöstö	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Valmistelutyöt	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Toimintakulut	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Laitteiden vuokrat ja poistot	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Seuranta ja arviointi	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Ulkopuolinen koulutus	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Yhteensä	5 506 584	1 284 628	6 791 212

(*) Liikesalaisuus.

- (9) Portugalin viranomaisten mukaan kursseja on kahdenlaisia: yleiskoulutusta tarjoavia kursseja sekä yleis- ja erityiskoulutusta tarjoavia yhdistelmäkursseja. Ainoastaan yleiskoulutusta sisältävät kurssit antavat edunsaajille yleisiä taitoja, joita voidaan hyödyntää useilla työelämän aloilla, joten nämä taidot ovat siirrettäviä. Näitä taitoja voivat esimerkiksi olla tuotantotyöryhmien johtaminen, laatuun ja tuotantoprosesseihin liittyvät taidot, tuotantoon liittyvät perustaidot, tietotekninen koulutus, johtaminen, työterveys ja työturvallisuus, kielitaito ja yrityksissä toteutettava koulutus.

- (10) Yleis- ja erityiskoulutusta tarjoavat yhdistelmäkurssit keskittyvät taitoihin, jotka ovat välittömämmin yhteydessä työntekijöiden nykyiseen työhön sisältyviin tehtäviin, kuten kokoonpanolinjan toimintoihin, tiettyjen koneiden käyttöön ja maalausprosessiin. Portugalin viranomaisten mukaan näihin kursseihin sisältyy yleiskoulutusta, koska ne kehittävät siirrettävissä olevaa teknistä ja sosiaalista taitotietoa. Portugalin viranomaiset mainitsevat esimerkkinä näiden kurssien kehittämistä yleisistä taidoista ohjeiden tulkinna, kyvyn seurata annettua tehtäväjärjestystä, työturvallisuus- ja laatu- ja laatutietoisuuden sekä ongelmien ratkaisukyvyyn.

Oikeusperusta ja tukimäärät

- (11) Ehdotetun tuen oikeusperustana ovat komission asetus (EY) N:o 68/2001⁽³⁾ ja seuraavat Portugalin säädökset: 19 päivänä maaliskuuta 2001 annettu Portaria nro 229/2001, 15 päivänä syyskuuta 2000 annettu Decreto Regulamentar nro 12-A/2000 ja 20 päivänä syyskuuta 2000 annettu Despacho Normativo nro 42-B/2000.

- (12) Portugalin viranomaiset aikovat myöntää Opel Portugalille 3 414 010 euroa koulutustukea, josta 3 028 621 euroa (55 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista) on yleiskoulutustukea ja 385 389 euroa (30 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista) erityiskoulutustukea.

Menettelyn aloittamisen perustelut

- (13) Komissio totesi menettelyn aloittamisesta 19 päivänä joulukuuta 2001 tekemässään päätöksessä⁽⁴⁾ epäilevänsä sitä, voidaanko Portugalin viranomaisten ilmoittamia yleis- ja erityiskoulutusta tarjoavia yhdistelmäkursseja pitää yleiskoulutuksena. Komissio pyysi lisätietoja näistä kursseista sekä yksityiskohtaisempaa erittelyä ilmoitetujen yleis- ja erityiskoulutusta tarjoavien yhdistelmäkurssien tukikelpoisista kustannuksista.

b) Alueellinen investointituki*Hanke*

- (14) Investointihanke toteutetaan Lissabonin alueella sijaitsevassa Azambujan tehtaassa. Azambuja on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen alue, jolla tuen enimmäisintensiteetti vuonna 2000 oli 47,68 prosenttia nettoavustusekvivalentti (NAE) (noin 65,80 prosenttia bruttoavustusekvivalentti, BAE). Vuonna 2001 aluetuen enimmäisintensiteetti oli 40,76 prosenttia NAE (noin 56,25 prosenttia BAE), ja vuonna 2002 se oli 33,84 prosenttia NAE (noin 46,70 prosenttia BAE).

⁽³⁾ EYVL L 10, 13.1.2001, s. 20.⁽⁴⁾ Ks. alaviite 1.

- (15) Hanke on jaettu kahteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa (elokuusta 1998 vuoden 1999 loppuun) uusi vesiliukoista maalia käyttävä maalaamo korvasi vanhan maalaamon, joka ei enää vastannut asetettuja laatu- ja ympäristövaatimuksia. Toisessa vaiheessa (vuodesta 2000 joulukuuhun 2003) asennetaan uuden Opel Combon tuotantolinjat. Azambujan tehtaon vuosikapasiteetti nousee noin 60 000 yksiköstä noin 70 000 yksikköön. Samalla ajanjaksolla GM-yhtymän kapasiteetti Euroopassa kuitenkin pienenee meneillään olevan Olympia-rakennemuutostussuunnitelman mukaisesti.
- (16) Portugalin viranomaiset vahvistavat, että hanke on liikuttava ja että GM-yhtymä on katsonut elinkelpoiseksi vaihtoehdoksi Puolan Gliwicessa sijaitsevan teollisuusalueen.
- (17) Opel aikoo sijoittaa hankkeeseen nimellisarvoltaan 124 299 613 euroa (nykyarvo 108 701 829 euroa, perusvuosi 1998, diskonttokorko 6,42 prosenttia). Portugalin viranomaiset ovat katsoneet koko investoinnin tukielpöiseksi.
- (18) Portugalin viranomaiset ovat vertailleet Azambujan ja vaihtoehtoisen sijaintipaikan Gliwicen kustannuksia ja hyötyjä. Kustannus-hyötyanalyysin mukaan Azambujan nettokustannushaitta on 40 449 401 euroa verrattuna Gliwiceen, joten haittaintensiteetti on 37,21 prosenttia.

Oikeusperusta ja tukimäärät

- (19) Ilmoitettu tuki myönnetään hyväksytyistä tukijärjestelmistä, joista säädetään seuraavissa säädöksissä: PEDIP II (D.L. 177/94) ⁽⁵⁾, PEDIP-TRANSIÇÃO (D.L. 348-A/99) ja Regime de Benefícios Fiscais (D.L. 409/99) ⁽⁶⁾.
- (20) Myönnettäväksi suunniteltu kokonaistuki on nimellisarvoltaan 38 333 000 euroa BAE. Tuki sisältää i) 18 471 000 euron takaisin maksettavan lainan. Portugalin viranomaiset ovat ilmoittaneet takaisin maksettavan lainan suorana avustuksena, koska niillä on mahdollisuus muuntaa laina tulevaisuudessa avustukseksi; ii) korkotuen enintään 2 460 000 euron lainalle; iii) voitosta kannettavan veron alennuksena toteutettavan verotuen 17 402 000 euron voittoon asti. Aluetuen todellinen kokonaisarvo on 35 297 017 euroa. Näin ollen aluetuen intensiteetti on 32,5 prosenttia BAE.

⁽⁵⁾ Hyväksytty komission päätöksellä N 1/94, tehty 29 päivänä maaliskuuta 1999.

⁽⁶⁾ Hyväksytty komission päätöksellä N 97/99, tehty 8 päivänä syyskuuta 1999.

Menettelyn aloittamisen perustelut

- (21) Komissio totesi menettelyn aloittamisesta 19 päivänä joulukuuta 2001 tekemässään päätöksessä ⁽⁷⁾ epäilevänsä hankkeen liikuttavuutta. Näiden epäilysten poistamiseksi komissio pyysi täydentäviä selvityksiä ja asiakirjoja Azambujan hankkeen hyväksymisaikataulusta.
- (22) Tämän lisäksi komissio totesi, että sillä oli epäilyjä seuraavista kustannus-hyötyanalyysin osista:
- Tarve tehdä Azambujan [...] ^(*), jos hanke toteutettaisiin Gliwicessa. Nämä lisäinvestoinnit olisi pitänyt ottaa kustannus-hyötyanalyysissä huomioon lisäkustannuksina, joita hankkeen toteuttaminen Gliwicessa olisi aiheuttanut.
 - Arvio Azambujan tehtaon tontin myyntituloista hankkeen toteuttamista Gliwicessa koskevassa vaihtoehdossa. Komissiolla on epäilyksiä siitä, olisiko Opel Portugal saanut myynnistä 8 083 469 euron nettotulon vuonna 2002.

III KOLMANSIEN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

- (23) Komissio sai huomautuksia Duarte & Marques Lda -yritykseltä 19 päivänä huhtikuuta 2002. Näissä huomautuksissa viitattiin väitteeseen, jonka mukaan Opel Portugal käyttää teollisiin tarkoituksiin (ajoneuvojen pysäköintiin) noin 12 hehtaarin aluetta, joka oli tarkoitettu maatalous- ja ympäristökäyttöön. Duarte & Marques Lda:n mukaan tämä antaa riittävät perusteet asettaa Opel Portugalille myönnetyn valtiontuen sääntöjenmukaisuus kyseenalaiseksi. Komissio toimitti nämä huomautukset Portugalille 23 päivänä huhtikuuta 2002.

IV PORTUGALIN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

- (24) Portugalin viranomaiset toimittivat 24 päivänä toukokuuta 2002 komissiolle huomautuksensa menettelyn aloittamisesta ja 30 päivänä toukokuuta lausunnon kolmansien huomautuksista. Komissio otti nämä huomautukset ja tiedot huomioon.

a) Koulutustuki

- (25) Koulutustuen osalta Portugalin viranomaiset toimittivat tietoja erityis- ja yleiskoulutuksen määrittelyssä käytetyistä perusteista. Näissä arviointiperusteissa erityiskoulutus määritellään toissijaisesti: kurssi tai kurssin opintopakso määritellään erityiskoulutukseksi, jos se ei täytä mitään yleiskoulutuksen määrittelyssä käytettävistä perusteista.

⁽⁷⁾ Ks. alaviite 1.

- (26) Portugalin viranomaiset esittivät yksityiskohtaisen luetelon perusteista, joita käytettiin sellaisen yleiskoulutuksen määrittelyssä, joka tarjottiin osana ilmoitettuja yleis- ja erityiskoulutusta tarjoavia yhdistelmäkursseja. Luetellut perusteet ovat: työohjeiden tulkinta sekä ohjeiden ja tietojen välittäminen, kyky toimia määritellyn tehtäväjärjestyksen mukaisesti, vastuun ottaminen työturvallisuudesta ja loppuasiakkaiden turvallisuudesta, laatuvaatimusten noudattaminen, tuotteiden huolellinen käsittely, tehdyn työn tarkastaminen tai itsevalvonta, kyky havaita ongelmat ja ennakoita viat ja toimintahäiriöt, luovuuden hyödyntäminen parannusehdotuksia laadittaessa, kyky korjata virheet työtä tehtäessä, yhteistyö työtovereiden kanssa ja heidän auttamisensa aina tarvittaessa, aktiivinen osallistuminen ryhmätöihin laadun parantamiseksi, nopea suoriutuminen työtehtävistä asetettuja laatuvaatimuksia noudattaen, vaatimusten merkityksen ymmärtäminen pyrittäessä saavuttamaan asetetut tavoitteet sekä tietoisuus työhön käytetystä ajasta ja prosessikiertoajasta.
- (27) Portugalin viranomaisten mukaan nämä perusteet osoittavat, että kurseja voidaan pitää osittain yleiskoulutuksena, koska niillä kehitetään teknistä ja sosiaalista taitotietoa, jota ei ole suunniteltu yksinomaan työntekijän tämänhetkisiä tehtäviä varten ja joka voidaan siirtää muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille.
- (28) Portugalin viranomaiset ovat myös toimittaneet erittelyn tukikelpoisista kustannuksista ja osoittaneet, mikä osuus tukikelpoisista kustannuksista aiheutuu kurseista, joiden on ilmoitettu sisältävän yksinomaan yleiskoulutusta, ja mikä osuus kurseista, joiden on ilmoitettu sisältävän sekä yleis- että erityiskoulutusta.

b) Alueellinen investointituki

- (29) Alueellisen investointituen osalta Portugalin viranomaiset vakuuttivat ensinnäkin, että hanke on liikuteltavissa. Tämän väitteen tueksi ne esittivät asiakirjan, jossa todetaan, että GM-yhtymä teki vuoden 1997 lokakuussa päätöksen uuden maalaamon rakentamisesta Azambujaan.
- (30) Toiseksi Portugalin viranomaiset toimittivat lisätietoja investoinneista, jotka toteutettiin vanhassa maalaamossa vuosina 1996–1998 päästöjen vähentämiseksi. Ne ilmoittivat myös enintään 2 882 331,52 euron lisäinvestoinnista, jolla varmistetaan lakisääteisten päästörajoiden noudattaminen maalaamossa. Portugalin viranomaisten mukaan hallitus olisi voinut rahoittaa puolet näistä määrärahoista valtiontukea ympäristötavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömien investointien rahoittamiseksi vuonna 1994 annettujen ympäristönsuojeluun myönnettyä valtiontukea koskevien yhteisön suuntaviivojen⁽⁸⁾ mukaisesti.

- (31) Kolmanneksi Portugalin viranomaiset esittivät täydentävää näyttöä ja tietoja Azambujan tehtaan tontin arvonmäärittelyksestä. Toimitettujen tietojen joukossa ovat selvitys riippumattomalta konsultilta, joka määritteli aiemmin Ford Lusitanian omistuksessa olleen tontin arvon, toisen riippumattoman konsultin vuonna 2002 laatima arvonmäärittely tontista ja riippumattomien arviointiyriytysten selvitykset Opelin tehtaan sijaintipaikan ympäristöoloista.

c) Kolmansien esittämät huomautukset

- (32) Portugalin viranomaiset toimittivat 30 päivänä toukokuuta lausuntonsa kolmansien huomautuksista. Viranomaiset vakuuttivat, ettei huomautuksissa mainittu alue ole sama alue, jolla komissiolle ilmoitettu hanke toteutetaan. Osoittaakseen väitteensä todenmukaisuuden Portugalin viranomaiset toimittivat komissiolle tehtaan pohjakaavan, josta käyvät ilmi kyseiset alueet. Tämän lisäksi Portugalin viranomaiset ilmoittivat, että asia oli saatettu käsiteltäväksi kansalliseen tuomioistuimeen, joka ei vielä ollut antanut asiassa ratkaisua.

V Tuen arviointi

- (33) Portugalin ilmoittama toimenpide Opel Portugalin hyväksi on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Kyseisen toimenpiteen rahoittaa valtio tai se rahoitetaan valtion varoista. Tuella katetaan lisäksi huomattava osuus hankkeen rahoituksesta, joten tuki saattaa vääristää kilpailua yhteisössä, koska sillä annetaan Opel Portugalille etu suhteessa sen kilpailijoihin, joille ei myönnetä tukea. Lisäksi autokauppa jäsenvaltioiden välillä on vilkasta.
- (34) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdassa luetellaan joitakin tukityyppejä, jotka ovat yhteensopivia perustamissopimuksen kanssa. Kun otetaan huomioon kyseisen tuen luonne ja tavoite sekä yrityksen maantieteellinen sijainti, kyseiseen hankkeeseen ei voida soveltaa a, b eikä c alakohtaa. Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdassa yksilöidään muita tukityyppejä, joiden voidaan katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille. Komissio huomauttaa, että hanke sijaitsee Azambujassa Lissabonin alueella, joka on 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen alue.
- (35) Kyseinen tuki on tarkoitettu autoja valmistavalle ja kokoonpanevalle Opel Portugalille. Näin ollen tämä yritys kuuluu moottoriajoneuvoalan moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskevan yhteisön puitesäännön⁽⁹⁾ (jäljempänä 'moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskeva puitesääntö') mukaisesti.

⁽⁸⁾ EYVL C 72, 10.3.1994, s. 3.

⁽⁹⁾ EYVL C 279, 15.9.1997.

- (36) Moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskevassa puitesäännössä täsmennetään, että tuista, joita julkiset viranomaiset aikovat hyväksyttävien tukijärjestelmien osana myöntää yksittäiselle hankkeelle sellaisen yrityksen hyväksi, joka harjoittaa toimintaansa moottoriajoneuvoalalla, on ilmoitettava perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan nojalla ennen niiden myöntämistä, jos yksi seuraavasta kahdesta ehdosta täyttyy: i) hankkeen kokonaiskustannukset ovat 50 miljoonaa euroa tai ii) hankkeelle myönnettyjen valtiontukien ja yhteisön rahoitusvälineistä myönnettyjen tukien bruttoarvo on yhteensä 5 miljoonaa euroa.
- (37) Sekä hankkeen kokonaiskustannukset että tukimäärä ylittävät ilmoittamista koskevan rajan. Näin ollen Portugalin viranomaiset ovat noudattaneet perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan määräyksiä, kun ne ovat ilmoittaneet sekä koulutustuesta että aluetuesta Opel Portugalin hyväksi.
- (38) Komissio katsoo alustavasti, että se, että Opel Portugal väitteiden mukaan käyttää teollisiin tarkoituksiin aluetta, joka on varattu maatalous- ja ympäristökäyttöön, ei ole merkityksellistä tämän asian arvioinnin kannalta. Tehtaan pohjakaavasta käy nimittäin ilmi, että alue, jonka käyttö on riitautettu, sijaitsee arvioitavasta hankkeesta selvästi erillään. Näin ollen komissio katsoo, että kahta toimenpidettä, koulutustukea ja alueellista tukea, on arvioitava asianomaisten sääntöjen perusteella.
- a) **Koulutustuki**
- (39) Moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskevan puitesäännön 3.6 kohdan mukaan moottoriajoneuvoalan yritysten koulutustukea on arvioitava Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta koulutustukeen 12 päivänä tammikuuta 2001 annetun komission asetuksen (EY) N:o 68/2001⁽¹⁰⁾ (jäljempänä 'asetus') perusteella. Asetuksen 5 artiklan mukaan asetuksessa määritellyt ehdot täyttävälle koulutustuelle ei myönnetä automaattisesti poikkeusta, jos yhdelle yritykselle yksittäiseen koulutushankkeeseen myönnetty tuki ylittää miljoona euroa. Näin ollen tästä tuesta on ilmoitettava ja sitä on arvioitava asetuksen säännösten nojalla. Komissio huomauttaa, että arvioitavana olevassa asiassa ehdotettu tuki on 3 414 010 euroa ja että se myönnetään yhdelle yritykselle yksittäiseen koulutushankkeeseen. Näin ollen komissio katsoo, että ehdotetusta tuesta on ilmoitettava ja että sitä on arvioitava asetuksen nojalla.
- (40) Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltuvina voidaan pitää 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti tukia, jotka täyttävät kaikki asetuksessa määritellyt ehdot.
- (41) Komissio korostaa, että erityiskoulutustoimien ja yleiskoulutustoimien välinen erottelu vahvistetaan asetuksen 4 artiklassa. Kuten asetuksen 2 artiklassa määritellään, erityiskoulutuksella tarkoitetaan koulutusta, johon sisältyy opetusta voidaan hyödyntää suoraan ja pääasiassa tuetun yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatavaa pätevyyttä ei voida siirtää tai voidaan siirtää vain vähäisessä määrin muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille.
- (42) Asetuksen 2 artiklassa yleiskoulutus määritellään koulutukseksi, johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää muullakin tavoin kuin ainoastaan tai pääasiassa tuetun yrityksen nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatava pätevyys on yleisesti ottaen siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille ja joka siten parantaa olennaisesti työntekijän työllistettävyyttä.
- (43) Koulutusalan tukihankkeen tukikelpoiset kustannukset luetellaan asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa. Komissio huomauttaa, että Portugalin viranomaiset ovat esittäneet kyseisen asetuksen 4 artiklan vaatimusten mukaisesti tositteet koulutuskustannussuunnitelman muodossa, minkä avulla komissio voi määrittää tukikelpoiset kokonaiskustannukset. Ilmoitetun koulutusohjelman tukikelpoiset kokonaiskustannukset ovat 6 791 212 euroa, joista 3 118 560 euroa vastaa henkilöstöstä aiheutuvia tukikelpoisia kokonaiskustannuksia (matkakustannuksia lukuun ottamatta).
- (44) Asetuksen 4 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan koulutustuki soveltuu yhteismarkkinoille, jos tuen osuus tukikelpoisista kustannuksista on asetuksen mukainen. Asetuksen mukaan enimmäistuki-intensiteetti nyt tarkasteltavana olevan kaltaisessa hankkeessa, jonka suuri yritys toteuttaa 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisella alueella, on 30 prosenttia erityiskoulutuksen ja 55 prosenttia yleiskoulutuksen osalta.
- (45) Portugalin viranomaisten mukaan kursseja on kahdenlaisia: yleiskoulutuskursseja sekä yleis- ja erityiskoulutusta tarjoavia yhdistelmäkursseja.
- (46) Tarkasteltuaan Portugalin viranomaisten toimittamia tietoja komissio katsoo, että kursseja, jotka Portugalin viranomaisten ilmoituksen mukaan sisältävät yksinomaan yleiskoulutusta (ja joiden aikana on annettu 183 040 tuntia koulutusta), on pidettävä asetuksessa tarkoitettuna yleiskoulutuksena.

⁽¹⁰⁾ EYVL L 10, 13.1.2001, s. 20.

- (47) Komissio ei voi hyväksyä Portugalin viranomaisten näkemystä, jonka mukaan yleiskoulutusta ja erityiskoulutusta tarjoavat yhdistelmäkurssit (joiden aikana annettiin 70 059 tuntia yleiskoulutusta ja 74 266 tuntia erityiskoulutusta) olisi määriteltävä yleiskoulutukseksi. Portugalin viranomaiset väittävät, että vaikka koulutuksen tavoitteena on sellaisen pätevyyden saaminen, jota voidaan suoraan hyödyntää yrityksen työntekijöiden nykyisessä työtehtävässä, näillä kursseilla annetaan samanaikaisesti taitoja, jotka voidaan siirtää muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille. Tämä näkökohta ei kuitenkaan riitä perustelevaan sitä, että nämä kurssit katsottaisiin yleiskoulutukseksi.
- (48) Ensiksi komissio huomauttaa, että erityiskoulutuksella saatetaan osaltaan parantaa työntekijöiden yleistä pätevyyttä. On nimittäin hyvin todennäköistä, että koulutus, johon sisältyvää opetusta voidaan suoraan ja pääasiassa hyödyntää yrityksen työntekijöiden nykyisessä tilanteessa, voi myös osaltaan välillisesti parantaa sellaisia yleisiä taitoja, jotka liittyvät esimerkiksi tuotantoprosesseihin, turvallisuus- ja laatuvarmistukseen sekä kykyyn toimia ryhmässä. Nämä taidot kuitenkin vain täydentävät koulutuksen pääsisältöä, josta saatavat taidot joko eivät ole lainkaan tai ovat vain vähäisessä määrin siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille.
- (49) Toiseksi asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa säädetään, että jos tukihanke koostuu sekä erityiskoulutuksen että yleiskoulutuksen osista, joita ei voida erottaa tuen intensiteetin laskemiseksi, ja tapauksissa, joissa ei ole pääteltävissä, onko kyseessä erityinen vai yleinen koulutustukihanke, sovelletaan erityiskoulutukseen sovellettavaa tuen intensiteettiä.
- (50) Komissio huomauttaa, että toimitettujen tietojen mukaan Portugalin viranomaiset ovat yksilöineet yleiskoulutusta koskevia osia kursseista, jotka ilmoituksen mukaan koostuvat sekä erityiskoulutuksesta että yleiskoulutuksesta. Ne ovat osoittaneet tässä yhteydessä, millä tavoin jokin kurssin opintojakso sisältää yleiskoulutusta koskevia osia. Opintojakso voitaisiin katsoa erityiskoulutukseksi ainoastaan, jos siihen ei sisälly lainkaan yleiskoulutusta koskevia osia.
- (51) Komissio katsoo, ettei yksistään se, että opintojaksoon sisältyy yleiskoulutusta koskevia osia, sulje pois sitä, että opintojaksolla annetaan pääasiassa erityiskoulutusta. Määrittellessään erityiskoulutuksen ainoastaan toissijaisesti Portugalin viranomaiset pitivät yleiskoulutuksena opintojaksoja, joilla annettava pätevyys on ainoastaan vähäisessä määrin siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille ja joihin sisältyy opetusta, jota voidaan suoraan ja pääasiassa hyödyntää työntekijöiden nykyisessä tehtävässä.
- (52) Näin ollen komissio katsoo, ettei Portugalin viranomaisten ehdottamilla perusteilla voida erottaa yleiskoulutusta ja erityiskoulutusta koskevia osia asetuksessa edellytetyllä tavalla. Koska kurssit, jotka Portugalin viranomaisten ilmoituksen mukaan tarjoavat sekä yleiskoulutusta että erityiskoulutusta, sisältävät opetusta, jota voidaan suoraan ja pääasiassa hyödyntää työntekijöiden nykyisessä tehtävässä ja joka antaa pätevyyden, jota ei voida tai voidaan vain vähäisessä määrin siirtää muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille, komissio katsoo, ettei tällaisille kursseille voida myöntää yleiskoulutustukea.
- (53) Komissio laski Portugalin viranomaisten 24 päivänä toukokuuta 2002 päivätyssä kirjeessä toimittamien tietojen perusteella, että tukikelpoiset koulutuskustannukset ovat seuraavat:

(xxx)

Kulutustyyppi	Yleiskoulutus	Erityiskoulutus	Kokonais-kustannukset
Koulutukseen osallistuvien kustannukset (myös matkakulut)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Kouluttajien kustannukset	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Muu kuin opetushenkilöstö	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Valmistelutyöt	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Toimintakulut	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Laitteiden vuokrat ja poistot	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Seuranta ja arviointi	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Ulkopuolinen koulutus	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Yhteensä	3 760 103,82	3 031 108,19	6 791 212,01

(54) Yleiskoulutustuen enimmäisintensiiteetti on 55 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, joten yleiskoulutustuen sallittu enimmäismäärä on 2 068 057 euroa. Erityiskoulutustuen enimmäisintensiiteetti on 30 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, joten erityiskoulutustuen sallittu enimmäismäärä on 909 332 euroa.

b) Alueellinen investointituki

(55) Moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskevan puitesäännön mukaan komission on varmistettava, että myönnetty tuki on samanaikaisesti tarpeellinen hankkeen toteuttamisen kannalta ja suhteutettu ratkaistavien ongelmien vakavuuteen. Näiden kahden perusteen eli tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden noudattaminen on varmistettava, jotta komissio voi hyväksyä moottoriajoneuvoalalle myönnettävän valtiontuen.

(56) Mainitun puitesäännön 3.2 kohdan a alakohdan mukaan aluetuen tarpeellisuuden osoittaakseen tuensaajan on todistettava selkeästi, että sillä on taloudellisesti elinkelpoinen vaihtoehtoinen sijaintipaikka hankkeelleen. Jos mikään muu uusi tai olemassa oleva teollisuusalue yhtymän sisällä ei sovellu kyseisen investoinnin kohteeksi, yrityksen on toteutettava hankkeensa ainoassa tähän soveltuvassa tehtaassa, vaikka se ei saisikaan tukea. Näin ollen aluetukea ei voida hyväksyä hankkeelle, joka ei ole maantieteellisesti liikuteltava.

(57) Komissio arvioi moottoriajoneuvoalaa edustavan ulkopuolisen asiantuntijan avustamana Portugalin toimittamia asiakirjoja ja tietoja selvittääkseen, oliko hanke liikuteltava.

(58) GM-yhtymän sisäisistä asiakirjoista ilmenee, että yhtymän johto tarkasteli vuoden 1997 huhti- ja touku-kuussa ehdotusta Azambujan tehtaan sulkemisesta vuonna 2001 (vanhan Combo-mallin tuotannon lopettaminen). Suunniteltu 55 000 uuden Combo-mallin vuosituotanto olisi voitu toteuttaa Gliwicessa mukauttamalla olemassa olevaa tehdasta (Gliwicen tehdasta rakennettiin vuoden 1996 lokakuusta vuoden 1998 elokuuhun) ja ottamalla käyttöön kolmas työvuoro.

(59) Kesäkuussa 1997 GM-yhtymä tarkasteli vaihtoehtoista ratkaisua, jossa Azambujan tehdasta ei suljeta vaan investoidaan uuteen maalaamoon ja uuden Combo-mallin tuotantoon vuodesta 2001. GM:n sisäisistä asiakirjoista ilmenee, että valtiontukea pidettiin ratkaisevana Azambujaan tehtävän investoinnin varmistamisen kannalta. Neuvottelut uudesta investointihankkeesta käynnistettiin Portugalin viranomaisten kanssa keväällä 1997.

(60) GM-yhtymä hyväksyi Azambujan tehtaan uutta maalaamaa koskevan suunnitelman lokakuussa 1997. Tässä vaiheessa oli selvää, että hanke saisi Portugalin

viranomaisilta julkista tukea. Kyseisten viranomaisten toimittamiin asiakirjoihin sisältyy Portugalin talousministeriön joulukuussa 1997 Opel Portugalille lähettämä kirje, jossa vahvistetaan Portugalin hallituksen olevan kiinnostunut investointihankkeen tukemisesta.

(61) Investointi maalaamoon aloitettiin elokuussa 1998. Portugalin viranomaisten tuesta päätettiin lokakuussa 1999 ja helmikuussa 2000. Vastaava sopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 2000.

(62) Edellä esitettyjen tietojen perusteella komissio katsoo, että Gliwicea harkittiin kyseisessä hankkeessa Azambujan elinkelpoisena vaihtoehtona.

(63) Uudenaikaistamiseen ja yrityksen toiminnan järjeistämiseen tarkoitettavat aluetuet, jotka eivät yleensä koske liikuteltavia hankkeita, eivät ole sallittuja moottoriajoneuvoalalla. Aluetukea voidaan kuitenkin myöntää laajentamista tai muuntamista koskevalle hankkeelle, jossa olemassa olevia tuotantorakenteita muutetaan radikaalisti.

(64) Azambujan tehtaalle 26 päivänä marraskuuta 2001 yhdessä moottoriajoneuvoalaa edustavan ulkopuolisen asiantuntijan kanssa tekemänsä vierailun aikana komissio pani merkille, että kyseisessä investointihankkeessa olemassa olevaa tehdasta uudistetaan radikaalisti ja että yksi malli uudistetaan kokonaan. Maalaamo on täysin uusi, ja kokoonpano- ja autonkorjilinjojen muutokset ovat huomattavasti suuremmat kuin uuden mallin tuotantoon mukautuminen tavallisesti edellyttäisi. Uuden mallin tuotanto on esimerkiksi paljon automatisoidumpaa, ja tuotannossa käytettävien automaattien lukumäärä on nelinkertainen. Näin ollen komissio katsoo, että kyseistä hanketta voidaan pitää moottoriajoneuvoalan valtiontukea koskevassa puitesäännössä tarkoitettuna muuntamishankkeena.

(65) Näin ollen komissio katsoo, että hanke on liikuteltava ja että sille voidaan myöntää aluetukea, koska tukea tarvitaan investointien houkuttelemiseksi tukialueelle.

(66) Tukikelpoisista kustannuksista komissio toteaa, että ne ovat 108 701 829 euroa (perusvuosi 1998, diskonttokorko 6,42 prosenttia), kuten Portugalin viranomaiset ovat ilmoittaneet.

(67) Moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskevan puitesäännön 3.2 kohdan c alakohdan mukaan komission on varmistuttava siitä, että suunniteltu tuki on oikeassa suhteessa niihin alueellisiin ongelmiin, joita sillä on tarkoitus ratkaista. Tähän tarkoitukseen käytetään kustannus-hyötyanalyysejä.

- (68) Tässä analyysissa vertaillaan hankkeen liikuteltavien osien kustannuksia, joista investoijan on vastattava toteuttaakseen hankkeen kyseisellä alueella, ja kustannuksia, joista investoijan olisi vastattava saman hankkeen toteuttamiseksi toisessa paikassa. Tämä mahdollistaa kyseisen tukialueen erityisten haittojen määrittämisen. Komissio hyväksyy aluetuet niiden alueellisten haittojen rajoissa, joita investoinnista aiheutuu suhteessa vaihtoehtoiseen paikkaan.
- (69) Moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskevan puitesäännön 3.2 kohdan c alakohdan mukaan kustannus-hyötyanalyysissa arvioidaan haittoja, joita Azambujan käyttö aiheuttaa Gliwiceen verrattuna, kolmen vuoden aikana, koska kyseessä on laajennus-hanke eikä uuden tehtaan rakentaminen. Moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskevan puitesäännön liitteessä I olevan 3.3 kohdan mukaisesti kustannus-hyötyanalyysi kattaa vuodet 2001–2003 eli kolmen vuoden ajanjakson tuotannon aloittamisesta lähtien.
- (70) Portugalin viranomaisten 28 päivänä tammikuuta 2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyvän kustannus-hyötyanalyysin mukaan Azambujan sijaintipaikasta aiheutuva nettokustannushaitta on 40 449 401 euroa verrattuna Gliwicen sijaintipaikkaan. Näin ollen haittaintensiteetti on 37,21 prosenttia.
- (71) Komissio arvioi kustannus-hyötyanalyysia moottoriajoneuvoalaa edustavan ulkopuolisen asiantuntijansa avustamana selvittääkseen, onko ehdotettu aluetuki suhteutettu niihin alueellisiin ongelmiin, joita sillä on tarkoitus ratkaista. Kustannus-hyötyanalyysia muutettiin joiltakin osin lisätietojen perusteella, jotka Portugali oli toimittanut menettelyn aloittamisen jälkeen.
- (72) Komissio katsoo, että 2 882 331,52 euron summa, joka tarvittaisiin Azambujan vanhaan maalaamoon tehtävään lisäinvestointiin hankkeen toteuttamista Gliwicessa koskevassa vaihtoehdossa, voidaan hyväksyä [...] (*)
- (73) Komissio ei kuitenkaan voi hyväksyä Portugalin viranomaisten väitettä, jonka mukaan ainoastaan puolet tästä määrästä on otettava huomioon kustannus-hyötyanalyysissa, koska 50 prosenttia investoinnista rahoitetaan valtion myöntämällä tuella. Komission vakiintuneen käytännön mukaisesti mahdollisia tukia ei nimittäin oteta huomioon, kun alueellisia haittoja määritetään kustannus-hyötyanalyysia laadittaessa. Näin ollen komissio katsoo, että kustannus-hyötyanalyysissa on otettava huomioon 2 882 331,52 euron lisäinvestointi vaihtoehtoisesta sijaintipaikasta (Gliwice) aiheutuvana lisäkustannuksena.
- (74) Azambujan tehtaan tontin osalta komissio tarkasteli niitä lisätietoja, jotka Portugalin viranomaiset olivat toimittaneet menettelyn aloittamisen jälkeen. Näihin uusiin tietoihin sisältyi selittävä huomautus konsultilta, joka oli määrittänyt tehtaan viereisen ja aiemmin autonvalmistaja Ford Lusitanian omistuksessa olleen tontin arvon. Konsultti vakuutti, että tutkimuksessa esitetyllä arviolla tontin jäännösarvosta pyrittiin osoittamaan teoreettisesti, ettei rakennuksen hajottaminen ja tontin palstoittaminen myöhempää kehittämistä varten olisi ollut kannattavaa.
- (75) Konsultti katsoi lisäksi, että hänen mielestään toinen tutkimuksessa esitetty arvio, joka perustuu tontin myyntiin vapailla markkinoilla ostajalle, joka ei käytä olemassa olevaa tehdasta, vastaa tontin markkina-arvoa paremmin. Portugalin viranomaiset vakuuttivat 24 päivänä toukokuuta 2002 päivättyssä kirjeessään, että arviot tontin myyntituloista perustuvat tähän toiseen vaihtoehtoon. Varovaisuusperiaatteen vuoksi Portugalin viranomaiset pienensivät kustannus-hyötyanalyysissa tontin neliömetriarvoa 30 prosenttia.
- (76) Uusien tietojen perusteella komissio katsoo, että arvio, jonka mukaan tehtaan tontin myynnistä saataisiin 8 083 469 euron nettotulot vuonna 2002, voidaan hyväksyä, koska laskelma on laadittu markkinaehtojen perusteella ja tarvittavia varovaisuusperiaatteita noudatetaan.
- (77) Sen sijaan komissio ei voi hyväksyä toiseen, 18 päivänä huhtikuuta 2002 laadittuun tutkimukseen sisältyvää arviota, joka koskee tontin arvoa syyskuussa 2001. On ilmeistä, ettei Opel Portugalilla ollut käytettävissään tämän tutkimuksen tuloksia, kun päätös hankkeen sijoittamisesta Azambujaan tehtiin. Komission on arvioinnissaan otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon kaikki sellaiset merkitykselliset tiedot, jotka Opel Portugalilla oli käytettävissään sijoittamispäätöstä tehtäessä. Tontin hintaan vaikuttaneet myöhemmät tapahtumat eivät näin ollen ole merkityksellisiä nyt tarkasteltavana olevan asian arvioinnin kannalta.
- (78) Ympäristövahinkojen mahdollisesta vaikutuksesta tontin arvoon Portugalin viranomaiset vakuuttavat, ettei tonttia ole tarpeen puhdistaa saasteista, jos se myydään. Tehtaassa on käytössä uudenaikaiset maa-alueen ympäristönsuojelujärjestelmät, joihin on vuodesta 1993 kuulunut kaksi jätevedenpuhdistamo. Portugalin viranomaisten esittämän ja joulukuussa 2001 laaditun riippumattoman kertomuksen mukaan jätteiden varastointiin aiemmin käytetyn maa-alueen pilaantumisaste on selvästi maaperän suojelunormien (Dutch standards) alapuolella. Näiden tietojen perusteella komissio katsoo, etteivät maa-alueen puhdistamisesta sen mahdollisen myynnin yhteydessä aiheutuvat kustannukset ole merkityksellisiä.
- (79) Analyysiin tehdyt muutokset antavat tulokseksi kustannus-hyötysuhteen, joka eroaa alun perin ilmoitetusta suhteesta. Muutetun kustannus-hyötyanalyysin mukaan Azambujan nettokustannushaitta on

37 567 069 euroa, kun perusvuosi on 1998 (alun perin ilmoitettu määrä oli 40 449 401 euroa). Hankkeen haittaintensiteetiksi saadaan 34,56 prosenttia (alun perin ilmoitettu intensiteetti oli 37,21 prosenttia).

- (80) Lopuksi komissio tarkasteli tasausta (ns. top-up), jonka mukaisesti tuki-intensiteettiä korotetaan, jotta tuella voitaisiin paremmin edistää investointeja kyseiselle alueelle. Toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että GM Europen kapasiteetti vähenee vuosina 1998–2003. GM Euroopassa on käynnissä rakenneuudistus (Olympiasuunnitelma), jonka yhteydessä kapasiteettia supistetaan kaikkialla Euroopassa. Näin ollen kustannus-hyötyanalyysiin perustuvaa alueellisen haitan suhdelukua on korotettava 2 prosenttiyksikköä (87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisella alueella toteutettavan investointihankkeen vaikutus kilpailuun on häviävän pieni), joten lopulliseksi suhdeluvuksi saadaan 36,56 prosenttia.

VI PÄÄTELMÄ

- (81) Komissio katsoo, että kyseiselle hankkeelle myönnettävä koulutustuki soveltuu yhteismarkkinoille, kunhan se on enintään 2 977 389 euroa. Tästä määrästä 2 068 057 euroa osoitetaan 3 760 104 euron yleiskoulutuskustannuksiin, joiden osalta tuki-intensiteetti on 55 prosenttia, ja 909 332 euroa 3 031 108 euron erityiskoulutuskustannuksiin, joiden osalta tuki-intensiteetti on 30 prosenttia.
- (82) Komissio katsoo, että aluetuki, jonka Portugalin valtio aikoo myöntää Opel Portugalille, täyttää näin ollen edellytykset, joiden perusteella sen voidaan katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla. Hankkeen tuki-intensiteetti (32,5 prosenttia BAE) on pienempi kuin kustannus-hyötyanalyysiin perustuva ja tasauksella mukautettu haittaintensiteetti (36,56 prosenttia) sekä aluetuen enimmäis-intensiteetti.
- (83) Mikään ylimääräinen valtiontuki kyseiselle investointihankkeelle ei sovellu yhteismarkkinoille,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Portugali aikoo toteuttaa Opel Portugal Comércio e Indústria de Veículosin hyväksi Corsa Combo -matkustaja- ja hyötyajoneuvon tuotantoa koskevaan hankkeeseen, soveltuu yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan nojalla:

- koulutustuen osalta 2 977 389 euroon asti. Tästä määrästä 2 068 057 euroa osoitetaan 3 760 104 euron yleiskoulutuskustannuksiin, joiden osalta tuki-intensiteetti on 55 prosenttia, ja 909 332 euroa 3 031 108 euron erityiskoulutuskustannuksiin, joiden osalta tuki-intensiteetti 30 prosenttia,
- aluetuen osalta nykyarvoltaan 35 297 017 euron bruttoavustusekvivalenttiin asti, perusvuosi 1998, diskonttokorko 6,42 prosenttia (nimellisarvo 38 333 000 euroa BAE). Tämä määrä vastaa 32,5 prosentin tuki-intensiteettiä nykyarvoltaan 108 701 829 euron (nimellisarvoltaan 124 299 613 euron) tukikelpoisesta investoinnista.

2 artikla

Mikään valtion myöntämä koulutustuki, jonka Portugali aikoo myöntää 1 artiklassa mainitun tuen lisäksi Opel Portugal Comércio e Indústria de Veículosille Opel Corsa Combo -mallin tuotantohankkeeseen, ei sovellu yhteismarkkinoille.

3 artikla

Portugalin on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut tämän päätöksen noudattamiseksi.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Portugalin tasavallalle.

Tehty Brysselissä 16 päivänä lokakuuta 2002.

Komission puolesta

Mario MONTI

Komission jäsen